

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

**ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศภายในกับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์
มาตรฐานวิชาชีพของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์**
**The Relationship Between the Roles of School Administrators for Internal Supervision and Teacher
Performance Based on Teacher Professional Standards in Schools under
the Secondary Educational Service Area Office Surin**

วิภากรณ์ วิเศษวงษา (Wipaporn Wisetwongsa)¹ เก็จกนก เอื้อวงศ์ (Ketkanok Urwongse)²

อรรณพ จินะวัฒน์ (Annop Jeenawathana)³

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ 2) ศึกษากระบวนการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของครูในสถานศึกษา และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศภายในกับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของครูในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ จำนวน 346 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศภายใน และการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของครูในสถานศึกษา มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .90 และ .79 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัย พบว่า 1) บทบาทของผู้บริหารในการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ บทบาทด้านการวางแผนงานการนิเทศ บทบาทด้านการปฏิบัติงานนิเทศ และบทบาทด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ 2) ระดับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศภายในกับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของครูในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .61

คำสำคัญ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา การนิเทศภายใน มาตรฐานวิชาชีพของครูมัธยมศึกษา

¹ นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช Wiphaphon20015@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร.ประจำสาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช Ketkanok.urw@stou.ac.th

³ รองศาสตราจารย์ ดร.ประจำสาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช Annop.Jee@stou.ac.th

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this research were (1) to study the roles of school administrators in internal supervision in schools under the Secondary Educational Service Area Office Surin; (2) to study teacher performance based on teacher professional standards in schools; and (3) to study the relationship between the roles of school administrators in internal supervision and teacher performance based on teacher professional standards in schools. The research sample consisted of 346 teachers in schools under the Secondary Educational Service Area Office Surin obtained by stratified random sampling based on school size. The employed research instruments were a questionnaire concerning the roles of school administrator in internal supervision and the teacher performance based on teacher professional standards in school, with reliability coefficients of .80 and .79 respectively. Statistics employed for data analysis were the frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson product-moment correlation. Research results showed that (1) the overall role of school administrators in internal supervision was rated at the high level; when each specific role was considered, it was found that three specific roles were rated at the highest level, namely, that of supervision planning, that of supervision practice, and that of creating morale and will power, respectively; (2) the overall teacher performance based on teacher professional standards of teachers was rated at the highest level; when each specific teacher performance was considered, it was found that two specific teacher performances were rated at the highest level, namely, the work performance on teacher's duty, and the work performance on learning management; and (3) the correlation between the roles of school administrators in internal supervision and the teacher performance based on teacher professional standards in schools was positive and rather high ($r = .61$), which was significant at the .01 level of statistical significance.

Keywords: Role of school administrator, Internal supervision, Teacher professional standard, Secondary education

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศ การที่พลเมืองได้รับการศึกษาที่ดีก็จะสามารถช่วยทำให้มีพลเมืองที่มีความรู้ และมีศักยภาพที่จะนำพาประเทศสู่การพัฒนาได้อย่างมั่นคง ก้าวหน้าทัดเทียมกับนานาประเทศ อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษาโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นหน่วยงานที่จัดการศึกษาส่วนใหญ่ของประเทศ ยังพบว่าปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งจากการวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ระดับประเทศที่มีการจัดทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินัยพื้นฐาน (O-NET) ทั้งในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ในปีการศึกษา 2561 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินัยพื้นฐาน ในภาพรวม พบว่า ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3, 6 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในสาระวิชาหลักคือ คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ มีผลการทดสอบไม่ผ่านร้อยละ 50 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), 2561, น.2-6) แม้ว่าสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะกำหนดยุทธศาสตร์ ในด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ว่าผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต้องมีคะแนนสอบ O-NET ตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไปในแต่ละกลุ่มสาระและมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากการศึกษาที่ผ่านมา ก็ตาม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561, น.11) ซึ่งอาจสรุปได้ว่า คุณภาพด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในปีการศึกษา 2561 ไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดตามนโยบายของแผนพัฒนาการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าว

จากปัญหาด้านคุณภาพการศึกษาข้างต้น ปัจจัยเชิงสาเหตุสำคัญปัจจัยหนึ่งคือ คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู โดยในการสอนตามแนวการปฏิรูปการศึกษา ครูต้องสอนตามวิธีการใหม่เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้มีความสุขเต็มตามศักยภาพ ซึ่งเป็นปัญหาและภาระต่อครูเป็นอย่างยิ่ง เพราะครูส่วนใหญ่คุ้นเคยกับวิธีการสอนแบบเก่า ยึดหน้ากระดาน อธิบายหน้าห้องเรียนผู้เรียนฟังและจด การเปลี่ยนรูปแบบการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญถือว่าเป็นวิกฤตที่สำคัญมากประการหนึ่งของวงการครู (สุวิมล สมไชย, 2552) ซึ่งในประเด็นนี้ เลขา ปิยะอริยะ (2550) กล่าวว่า ปัญหาการสอนของครูไม่มีคุณภาพ มิได้เกิดจากระบบไม่ดี หากเกิดจากการที่ครูขาดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไม่มีแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเอง รวมถึงยังขาดการจัดการความรู้ที่ดีและมิได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนและแบ่งปันความรู้ระหว่างกัน

ดังนั้น ครูจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งครูสภาก็ได้กำหนดข้อบังคับว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ.2562 (สำนักงานเลขาธิการสภาฯ, 2562) โดยมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู กำหนดไว้ 3 ด้าน คือ ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู ซึ่งครูต้องปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถในการจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียนด้วยจิตวิญญาณของความเป็นครู อบรมสั่งสอนปฏิบัติต่อนักเรียนทุกคนด้วยความเท่าเทียม ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ปฏิบัติหน้าที่ในการพัฒนาส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนตลอดเวลา มีความเอาใจใส่และยอมรับความแตกต่างของผู้เรียน และเป็นครูผู้สร้างนวัตกรรมทางการศึกษาตลอดจนพัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ในด้านการจัดการเรียนรู้ ครูต้องปฏิบัติงานในด้านจัดการเรียนรู้ที่จะนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ มุ่งเป้าหมายที่ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน สร้างเทคนิคการสอนที่สอดคล้องกับธรรมชาติของวิชา ตลอดจนพัฒนานักเรียนได้ตรงตามเป้าหมายของหลักสูตร มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน และด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน โดยครูต้องปฏิบัติงานในการพัฒนาผู้เรียนโดยทำงานร่วมกับชุมชน ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการประสานความร่วมมือ ให้การช่วยเหลือผู้เรียน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

และผู้ปกครองในการส่งเสริมผู้เรียนตลอดจนรายงานผลการเรียนและพฤติกรรมของผู้เรียนให้ผู้ปกครองได้ทราบ สามารถปรับตัวให้เหมาะสมในการดำเนินชีวิตและการทำงานให้สอดคล้องกับสภาพสังคม วัฒนธรรมในชุมชน อาจกล่าวได้ว่า มาตรฐานด้านการปฏิบัติงานที่กล่าวมา จะเป็นแนวทางที่สำคัญสำหรับครูในการพัฒนาตนเองเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การส่งเสริมพัฒนาครูให้สามารถปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานและสามารถพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนได้นั้น การนิเทศภายในเป็นแนวทางสำคัญ ที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา เนื่องจากการนิเทศภายในเป็นการสนับสนุนส่งเสริมให้ครูได้ปฏิบัติงานให้เป็นไปตามการปฏิบัติงานได้ถูกต้องตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ ทั้งนี้เพราะการนิเทศภายใน มีความจำเป็นต่อครูในการปรับปรุงการเรียนการสอน การฝึกฝนอยู่เสมอในขณะทำงานในสถานการณจริงและเป็นการช่วยเหลือครูในการเตรียมการสอน ทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอ ส่งเสริมให้ครูมีภาวะผู้นำทางวิชาชีพแบบประชาธิปไตย นอกจากนั้น การนิเทศยังเป็นการให้บริการทางวิชาการ แก่ครูให้มีความสามารถ และถือเป็นการดำเนินการที่เป็นประโยชน์ในทางสร้างสรรค์แก่ครูได้ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2548, อ้างถึงใน วชิรา เครือคำอ้าย, 2558, น. 45) และยังมีส่วนสำคัญอย่างมากต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการศึกษาให้กับโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะครูซึ่งเป็นผู้สอนหลักในระบบโรงเรียน (ชาญชัย อาจิณสมจาร, 2554)

อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินการนิเทศภายในให้ประสบความสำเร็จนั้น ผู้ที่มีบทบาทสำคัญ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรงและมีหน้าที่กำกับดูแล ตลอดจนอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานงานนิเทศในสถานศึกษา ซึ่ง Beach and Reinhartz (2000, pp.16-18, อ้างถึงใน เก่งกนก เอื้อวงศ์, 2556, น. 50-51) กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารในการนิเทศการศึกษาว่า ผู้บริหารควรมีบทบาทเป็นผู้นำเพื่อโน้มน้าวให้ครูได้ทำการเรียนรู้ร่วมกันเป็นนิกววางแผนโดยการวางแผนพัฒนาครูทั้งในโรงเรียน เป็นผู้เอื้ออำนวย สนับสนุนช่วยเหลือครูด้วยการสอนแนะครู สนับสนุนให้มีทีมนิเทศ สังเกตและรับฟังการสะท้อนการสอนของครูเพื่อช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติการสอนของครู ช่วยให้เกิดความเชื่อมั่นและเห็นคุณค่าในตนเอง สอดคล้องกับบทบาทที่ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2548, อ้างถึงใน วชิรา เครือคำอ้าย, 2558, น. 45) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำว่า ผู้บริหารจะเป็นผู้นำนิเทศ การสอนและบริการทางวิชาการ หรือเป็นที่ปรึกษาทางวิชาการในสถานศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบ เป็นผู้สำรวจ วิเคราะห์ วิจัยในงานที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ด้านวิชาการ เป็นนักพัฒนาและควบคุมมาตรฐานทางการบริหาร และวิชาการของสถานศึกษา เป็นผู้ปรับปรุงส่งเสริมคุณภาพของการเรียนการสอน การวัดประเมินผล และการบริหารการศึกษาโดยใช้นวัตกรรมทางการศึกษา มีบทบาทที่แสดงความเป็นผู้ช่วยเหลือ เอื้ออำนวย และสอนแนะให้ได้มีการพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น และการที่ผู้บริหารแสดงบทบาทในการนิเทศภายในโรงเรียน ก็อาจมีผลต่อการส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูให้ครูสามารถปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลต่อการพัฒนาผู้เรียนและพัฒนาคุณภาพการศึกษายิ่งขึ้น

สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ก็พบปัญหาในเชิงคุณภาพผู้เรียนเช่นกัน จากรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานปีการศึกษา 2561 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ พบว่าผลการทดสอบระดับชาติด้านมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผ่านร้อยละ 50 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ส่วนอีก 3 กลุ่มสาระไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ไม่ผ่านร้อยละ 50 ทั้ง 5 กลุ่มสาระหลัก จึงอาจกล่าวได้ว่า การจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ไม่บรรลุตาม

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

เป้าหมายการพัฒนาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน ซึ่งกำหนดจุดเน้นการดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 3 ตามเป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ยุทธศาสตร์ 1: ให้คนไทยและการศึกษาไทยมีคุณภาพ ได้มาตรฐานสากล ตัวบ่งชี้ที่ 1.1: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในวิชาหลักจาก การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 50 (สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์, 2561, น.62) ปัญหาดังกล่าวอาจเกิดจากปัญหาในเรื่องคุณภาพการเรียนการสอน และการปฏิบัติงานของครูที่อาจไม่เป็นไปตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องแสดงบทบาท ในการนิเทศภายในเพื่อส่งเสริมพัฒนาครูให้สามารถปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพต่อผู้เรียนได้อย่างเต็มที่

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศภายในกับ การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ เพื่อให้ได้ สารสนเทศที่จะนำไปใช้ประโยชน์ให้กับผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบทบาทในการนิเทศภายในของต้นสังกัดที่จะเข้าไป ส่งเสริมให้ครูปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพให้บรรลุเป้าหมายในการจัดการศึกษา และเพื่อให้หน่วยงานต้นสังกัดได้นำไปใช้ กำหนด นโยบายในการส่งเสริมบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์
2. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศภายในกับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์ มาตรฐานวิชาชีพของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

สมมติฐานการวิจัย

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศภายในมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐาน วิชาชีพครู

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุรินทร์ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 85 แห่ง มีทั้งหมดจำนวน 3,736 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 85 แห่ง จำนวน 346 คน ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางเครซี่และมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, น. 43) และสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการแบ่งชั้นตามขนาดของของ สถานศึกษา โดยแยกโรงเรียนออกเป็น 3 ขนาด ได้แก่ สถานศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็กเครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศภายใน และการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของครู

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

ในสถานศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าความสอดคล้องของเนื้อหาของแบบสอบถาม (IOC) สูงกว่า 0.60 ทุกข้อ และมีค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม เท่ากับ .90 และ .79 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัย

1. บทบาทของผู้บริหารในการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.48, SD = 0.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่อยู่ ในระดับมากที่สุดมี 3 ด้าน คือ บทบาทด้านการวางแผนงานการนิเทศ ($M = 4.57, SD = 0.53$) บทบาทด้านการปฏิบัติงานนิเทศ ($M = 4.53, SD = 0.53$) และบทบาทด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ ($M = 4.51, SD = 0.56$) ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.38 – 4.47 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โดยภาพรวม

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการนิเทศภายในสถานศึกษา	M	SD	ระดับความคิดเห็น
1.บทบาทด้านการเป็นผู้นำการนิเทศ	4.47	0.52	มาก
2.บทบาทด้านการวางแผนงานการนิเทศ	4.57	0.53	มากที่สุด
3.บทบาทด้านให้การสนับสนุน/อำนวยความสะดวก	4.44	0.58	มาก
4.บทบาทด้านการปฏิบัติงานนิเทศ	4.53	0.53	มากที่สุด
5.บทบาทด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ	4.51	0.56	มากที่สุด
6.บทบาทด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศ	4.38	0.55	มาก
รวม	4.48	0.55	มาก

2.ระดับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.54, SD = 0.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู ($M = 4.60, SD = 0.50$) และด้านการจัดการเรียนรู้ ($M = 4.55, SD = 0.51$) อยู่ในระดับ มาก 1 ด้าน คือ ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ($M = 4.47, SD = 0.52$) ดังแสดงในตารางที่ 2

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ระดับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โดยภาพรวม

ระดับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ ของครูในสถานศึกษา	M	SD	ระดับการปฏิบัติ
1. ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู	4.60	0.50	มากที่สุด
2. ด้านการจัดการเรียนรู้	4.55	0.51	มากที่สุด
3. ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน	4.47	0.52	มาก
รวม	4.54	0.51	มากที่สุด

3.ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศภายในกับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ มีความสัมพันธ์ทางบวกค่อนข้างสูง ($r = .612$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศภายในมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของครูในสถานศึกษา ด้านการเรียนรู้ในระดับค่อนข้างสูง ($r = .632$) ส่วนด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง ($r = .535, r = .543$) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศภายในกับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

การปฏิบัติงานตามเกณฑ์ มาตรฐานวิชาชีพของครู ในสถานศึกษา	บทบาทของผู้บริหารในการนิเทศภายในโรงเรียน						ภาพรวม
	ด้านการเป็น ผู้นำการ นิเทศ	ด้านการ วางแผนงาน นิเทศ	ด้านการให้ การ สนับสนุน/ อำนวยความสะดวก	ด้านการ ปฏิบัติงาน นิเทศ	ด้านการสร้าง ขวัญและ กำลังใจ	ด้านการนิเทศ และ ประเมินผล การนิเทศ	
ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู	.494**	.477**	.490**	.442**	.525**	.464**	.535**
ด้านการจัดการเรียนรู้	.560**	.526**	.593**	.493**	.544**	.571**	.632**
ด้านความสัมพันธ์กับ ผู้ปกครองและชุมชน	.508**	.546**	.507**	.496**	.497**	.465**	.543**
ภาพรวม	.570**	.581**	.567**	.533**	.581**	.528**	.612**

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

** p > .01

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยข้างต้น มีประเด็นที่สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาได้แสดงบทบาทในการนิเทศที่ชัดเจน โดยมีการนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนของครูอยู่ตลอดเวลา ทำให้ครูเห็นความสำคัญของการนิเทศ ซึ่งเป็นไปตามจุดเน้นการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ด้านการบริหารจัดการที่มีการสร้างความเข้มแข็งระบบการนิเทศภายในให้สถานศึกษา จึงทำให้ผู้บริหารต้องแสดงบทบาทในการนิเทศภายในอย่างเต็มที่เพื่อส่งเสริมการนิเทศภายในให้ประสบผลสำเร็จตามจุดเน้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดารุณี บุตรพรม (2559) ที่ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการนิเทศของผู้บริหารกับประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 อำเภอธัญญบุรี พบว่า บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปณิตดา ศิริพัฒนกุล (2558) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด พบว่า บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษาในจังหวัดระยอง จันทบุรี ตราด มีผลการวิจัยโดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยเป็นรายด้านพบว่า บทบาทด้านการวางแผนงานการนิเทศ บทบาทด้านการปฏิบัติงานนิเทศ และบทบาทด้านการสร้างขวัญและกำลังใจมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีความตระหนักในบทบาทหน้าที่และเข้าใจในกระบวนการนิเทศภายใน โดยบทบาทด้านการวางแผนงานการนิเทศนั้นเป็นบทบาทที่สำคัญที่ผู้บริหารจะดำเนินการในการนิเทศภายในเป็นอันดับแรก ซึ่งเป็นไปตามที่ Beach and Reinhartz (2000, อ้างถึงใน เกื้อกนก เอื้อวงศ์, 2556, น. 64-65) กล่าวว่า การวางแผนการนิเทศเป็นบทบาทที่มีความสำคัญที่สุดสำหรับผู้นิเทศ ทั้งนี้เพราะการวางแผนเป็นการคาดการณ์ถึงสิ่งที่ควรปฏิบัติและแนวทางที่จะปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จ ผู้นิเทศจะร่วมดำเนินการวางแผนทั้งในระดับสถานศึกษาโดยการวางแผนพัฒนาครูทั้งในโรงเรียน และวางแผนระดับย่อย คือการพัฒนาครูในเรื่องเฉพาะเจาะจง การวางแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาวเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้นิเทศต้องดำเนินการ สอดคล้องกับ สัจด์ อุทรานันท์ (2530, อ้างถึงใน เกื้อกนก เอื้อวงศ์, 2556, น. 63-64) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารต้องร่วมการวางแผนการนิเทศร่วมกับผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ สำหรับในบทบาทด้านการปฏิบัติงานนิเทศ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุดเป็นอันดับสอง แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารมีความตระหนักและให้ความสำคัญในการปฏิบัติงานนิเทศและดำเนินงานตามแผนงานนิเทศที่กำหนดไว้ จึงส่งผลให้งานนิเทศบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ดังคำกล่าวของ สัจด์ อุทรานันท์ (2530, อ้างถึงใน เกื้อกนก เอื้อวงศ์, 2556, น. 63-64) ว่าบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารต่อการนิเทศภายในโรงเรียน ผู้บริหารต้องถือว่าการนิเทศเป็นหน้าที่ของตน แต่การปฏิบัติงานนิเทศนั้นผู้บริหารอาจจะเป็นผู้ดำเนินการเองหรือมอบหมายให้บุคคลอื่นทำหน้าที่แทนก็ได้ สอดคล้องกับ Wiles and Lovell (1967, p. 6, อ้างถึงใน จันทรศิริ ชูวา, 2556, น. 27) ที่กล่าวว่า บทบาทในด้านการจัดและดำเนินงานในหน่วยงาน ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ดังนี้ คือพัฒนาการองค์การของหน่วยงานในสถานศึกษา ช่วยให้ดำเนินงานของคณะกรรมการต่างๆ ในองค์การดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในส่วนของบทบาทในการสร้างขวัญและกำลังใจ ซึ่งผลการวิจัยพบว่ามีความสำคัญในระดับมากที่สุดเป็นอันดับสาม ทั้งนี้เพราะผู้บริหารให้ความสำคัญกับการนิเทศโดยการกำหนดให้การนิเทศเป็นส่วนหนึ่งในการให้ขวัญและกำลังใจกับครูผู้สอนที่สามารถปฏิบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด เช่น การพิจารณาความดีความชอบ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

เป็นกรณีพิเศษ การให้คำชมเชย การยกย่องในที่ชุมชน การนำเสนอผลงานเพื่อเผยแพร่ผลงานการปฏิบัติหน้าที่ที่เป็นเลิศ สอดคล้องกับ กลุ่มงานนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สพม. เขต 11 (2560, น.14) ระบุว่า บทบาทของ ผู้บริหารควรสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานด้วยวิธีการต่างๆ เช่น ยกย่องชมเชยในที่ประชุม นำผลสำเร็จของการ ปฏิบัติงานมาแสดง เปิดโอกาสให้แสดงความสามารถ และ Beach and Reinhartz (2000, อ้างถึงใน เก่งกนก เอื้อวงศ์, 2556, น. 64-65) ได้สรุปบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารต่อการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ว่าผู้บริหารต้องเป็นผู้สร้างกำลังใจ (motivator/encourager) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องจูงใจให้ครูเป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา การเสริมกำลังใจ ด้วยการเสริมสร้างความภาคภูมิใจ ความเชื่อมั่นและเห็นคุณค่าในตนเองจะช่วยให้ครูสร้างแรงบันดาลใจต่อการพัฒนา ปรับปรุงการเรียนการสอน และช่วยให้ครูมีทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนาตนเอง

ส่วนด้านที่ค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น คือ บทบาทด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศซึ่งผลการศึกษา พบว่า มี ค่าเฉลี่ยในด้านนี้น้อยกว่าด้านอื่น ทั้งนี้เมื่อวิเคราะห์ผลรายข้อ พบว่า ผู้บริหารไม่นำผลสรุปที่ได้จากการนิเทศภายในมาพัฒนา อย่างต่อเนื่อง โดยหลังจากการนิเทศที่เสร็จสิ้นสมบูรณ์แล้ว ผลการนิเทศไม่ได้ถูกนำมาใช้ในการพัฒนางานการศึกษาจนทำให้ การดำเนินงานไม่มีข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงที่สามารถนำมาพัฒนาได้ในครั้งต่อไป ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารยังตระหนักถึง ความสำคัญของการนำข้อมูลมาพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่องไม่มากเท่าที่ควรซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการนิเทศ ภายในได้ ทั้งนี้ ผู้บริหารควรมีบทบาทในการติดตามและประเมินผลการนิเทศ โดยแจ้งผลการประเมินเกี่ยวกับการทำงาน และ ผลการปฏิบัติตัวของสมาชิกในองค์กรอย่างเปิดเผยและตรงไปตรงมา แจ้งให้บุคลากรทราบความคาดหวังและมาตรฐานที่ใช้ใน การประเมิน โดยรับฟังความคิดเห็นในการนำมาปรับปรุงการปฏิบัติงานในสถานศึกษา (ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร, 2559, น.37, อ้างถึงใน ดารุณี บุตรพรม, 2559, น.22) สอดคล้องกับ Beach and Reinhartz (2000, อ้างถึงใน เก่งกนก เอื้อวงศ์, 2556, น.64-65) กล่าวว่า บทบาทของผู้บริหารทำหน้าที่เป็นผู้ประเมิน (appraiser/assessor) การประเมินการสอนของผู้นิเทศช่วยให้ครูมองเห็นข้อบกพร่องของครู ผู้นิเทศคอยติดตามเสนอแนะ สอนแนะ/พี่เลี้ยง (coach/mentor) ผู้นิเทศจะต้องช่วยเหลือ ส่งเสริมกับการรับรู้ การตัดสินใจ และการใช้ทักษะทางสติปัญญาให้แก่ครูเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน

2. ระดับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพของครูเป็นเครื่องมือสำคัญของครูใน การพัฒนาตนเองเพื่อประกอบกับการขอมีวิทยฐานะของครูชำนาญการ ครูชำนาญการพิเศษ ครูเชี่ยวชาญ ครูเชี่ยวชาญพิเศษ ซึ่งการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของครูจะต้องประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้เกิดผลดีต่อนักเรียน อันถือเป็นเป้าหมาย หลักของการประกอบวิชาชีพครู ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ให้สามารถนำไปใช้ ในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูงและได้รับการยอมรับยกย่องจากสังคม สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐาน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ พบว่า มีข้อมูลครูในตำแหน่ง คศ.2 และ คศ.3 รวมทั้งสิ้นร้อยละ 69.65 ซึ่งแสดงว่าครูของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โดยส่วนใหญ่ปฏิบัติหน้าที่ตามเกณฑ์ปฏิบัติงานจนได้ วิทยฐานะเพิ่มสูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ มิ่งขวัญ พรรตโนโชค (2558) ได้ศึกษาสภาพการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐาน วิชาชีพของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พบว่า สภาพการปฏิบัติงานตามเกณฑ์ มาตรฐานวิชาชีพของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ขวัญชัย ปังจัยตา (2556) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัด

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 พบว่า การปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก

อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติงานด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น คือ ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ แสดงให้เห็นว่าครูปฏิบัติหน้าที่ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนไม่มากเท่าที่ควร ทั้งนี้ อาจเนื่องจากครูมีความตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนยังน้อยกว่าการปฏิบัติงานด้านอื่น เช่น การปฏิบัติงานในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาครูให้ความสำคัญ ไม่มากในการสอบถามความต้องการของชุมชนที่จะดำเนินการในการทำหลักสูตรตามบริบทของสังคมบริเวณสถานศึกษา การจัดกิจกรรมนำเสนอผลงานนักเรียนและผลงานครูยังไม่ค่อยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม การรายงานผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้กับผู้ปกครองยังไม่ต่อเนื่อง ซึ่งทำให้การนำข้อมูลผลการเรียนรู้ของนักเรียนมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการร่วมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ไม่เต็มที่ รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนการให้บริการด้านวิชาการและด้านอื่นๆ แก่ผู้ปกครองและชุมชนยังมีไม่มากพอ ส่งผลให้ผู้ปกครองและชุมชนไม่สามารถร่วมรับรู้และเข้าถึงการปฏิบัติงานที่แท้จริงของครูในสถานศึกษา ซึ่งอาจทำให้เกิดความไม่เชื่อมั่นในการปฏิบัติงาน ในประเด็นความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนถือเป็นประเด็นที่มีความสำคัญที่ครูต้องปฏิบัติหน้าที่ให้ครบถ้วน ครอบคลุม ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องส่งเสริมให้ครูได้ตระหนักและปฏิบัติงานในด้านนี้ เช่นเดียวกัน เพื่อให้สอดคล้องกับข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 (2562) ที่กล่าวว่าครูควรร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนาและแก้ปัญหาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพของผู้เรียน การศึกษาเข้าถึงบริบทของชุมชน เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานความแตกต่างทางวัฒนธรรม

3. ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศภายในกับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ มีความสัมพันธ์ทางบวกค่อนข้างสูงซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนด ทั้งนี้เพราะการที่ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงบทบาทการนิเทศภายในอย่างชัดเจนจะมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของครูเนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรงในบทบาทการเป็นผู้นำการนิเทศ การวางแผนงานการนิเทศ ให้การสนับสนุน/อำนวยความสะดวก การปฏิบัติงานนิเทศ การสร้างขวัญและกำลังใจ ตลอดจนการติดตามและประเมินผลการนิเทศได้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ บทบาทของผู้บริหารในการนิเทศภายในย่อมมีส่วนช่วยให้ครูมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะการปฏิบัติงานและมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพได้เป็นอย่างดีโดยข้อมูลจากการดำเนินงานตามจุดเน้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ พบว่า สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งได้รับการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานในภาคเรียนที่ 1 และ 2 ครบทุกโรงเรียนๆ ละ 2 ครั้ง ครูผู้สอนทุกโรงเรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้รับการนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอน โดยการสังเกตการสอนตามกระบวนการคือ การชี้แนะในส่วนของการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ การสอนจริง และในส่วนอื่นๆ ที่ครูผู้สอนควรดำเนินการเพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรต้องการ สอดคล้องกับแนวคิดของ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2548, อ้างถึงใน วชิรา เครือคำอ้าย, 2558, น. 45) ได้กล่าวถึงผู้บริหารแสดงบทบาทในการนิเทศภายในโรงเรียน ส่งผลต่อการส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูให้ครูปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลต่อการพัฒนาผู้เรียนและพัฒนาคุณภาพการศึกษา เนื่องจากการนิเทศมีความสำคัญในการปฏิบัติงานของครู ทำให้ครูมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง ดังคำกล่าวของ ชาญชัย อาจิณสมาจาร (ม.ป.ป, อ้างถึงใน เกียรติกนก เอื้อวงศ์, 2556, น. 9) ว่าการนิเทศภายในโรงเรียน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

มีความจำเป็น และมีความจำเป็นต่อความเจริญงอกงามของครู แม้ว่าครูจะได้รับการฝึกฝนมาแล้วเป็นอย่างดีก็ตามแต่ครูจะต้องปรับปรุงการฝึกฝนอยู่เสมอในขณะที่ทำงานในสถานการณ์จริง ซึ่งสอดคล้องกับ สุทธนู ศรีไสย์ (2545, อ้างถึงใน เกื้อกนก เอื้อวงศ์, 2556, น. 10) ที่กล่าวว่า การนิเทศสนับสนุนให้ครูสามารถประเมินผลการทำงานได้ด้วยตนเอง ครูสามารถมองเห็นด้วยตนเองเพื่อพัฒนาตนให้ประสบผลสำเร็จในการสอนได้มากน้อยเพียงใด ดังนั้นบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศภายในจะมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติงานของครู

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. บทบาทของผู้บริหารในการนิเทศภายในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บทบาทด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1) ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ควรมีการกำกับ ติดตาม กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยผู้บริหารทำหน้าที่แจ้งให้ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ทราบจุดประสงค์และเกณฑ์มาตรฐานที่นำมาใช้ในการกระบวนการนิเทศภายใน ทำความเข้าใจกับครูในการใช้หลักสูตรและนำ หลักสูตรสู่การปฏิบัติ ทำหน้าที่ติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู ตลอดจนรับฟังความคิดเห็นของครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และนำข้อมูลมาปรับปรุงพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ควรส่งเสริมและพัฒนากระบวนการนิเทศภายในด้านการ ติดตามและประเมินผลการนิเทศ และกำหนดจุดเน้นให้ผู้บริหารแสดงบทบาทด้านนี้เพื่อให้การดำเนินงานการนิเทศภายในมี ประสิทธิภาพสูงสุด

2. ระดับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1) ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ควรให้ความสำคัญในการพัฒนาครู เกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน โดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา การศึกษา

2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ควรมีนโยบายและส่งเสริมพัฒนาบุคลากรในสังกัดให้สามารถ วิเคราะห์สภาพปัญหาและบริบทของโรงเรียน ดูแลช่วยเหลือและพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามศักยภาพ สามารถแก้ปัญหา การเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยให้ตรงตามเป้าหมายของหลักสูตร สอดคล้องตามศักยภาพของผู้เรียน ตลอดจนรายงานผลให้ ผู้ปกครองและชุมชนรับทราบ เพื่อให้มีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และนำข้อมูลจากการรายงานผลการจัดการ เรียนรู้มาปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้

3. ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศภายในโรงเรียนกับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์ มาตรฐานวิชาชีพของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

- 1) ผู้บริหารต้องพัฒนาตนเองให้แสดงบทบาทในการนิเทศภายในอย่างเต็มที่เพื่อจะช่วยให้ครูมีการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนมากยิ่งขึ้น
- 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริมพัฒนาผู้บริหารให้มีความรู้และทักษะในการนิเทศภายในให้มากขึ้น เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถแสดงบทบาทในการเป็นผู้นำในการนิเทศภายในได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. คุรศึกษบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศภายในที่ส่งผลกับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของครู
2. คุรศึกษบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศภายในที่ส่งเสริมการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของครูโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ
3. คุรศึกษบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศภายในที่ส่งผลกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในสถานศึกษา
4. คุรศึกษาความต้องการจำเป็นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศภายใน

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มงานนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สพม. เขต 11. (2560). *คู่มือการปฏิบัติงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา*. สุราษฎร์ธานี: สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 11.
- เก็กจนก เอื้อวงศ์. (2556). หน่วยที่ 8 การนิเทศในสถานศึกษา. ใน *ประมวลสาระชุดวิชา 23722 การบริหารวิชาการและทรัพยากรการศึกษา หน่วยที่ 1-8* (พิมพ์ครั้งที่ 2 ,น. 63-65). นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ขวัญชัย ปัจจัยตา. (2555). *การศึกษาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- จันทร์ศิริ ชูวา. (2558). *สมรรถภาพการนิเทศของผู้บริหารตามการรับรู้ ของครูโรงเรียนในเครือข่ายเทพศิรินทร์*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, กาญจนบุรี
- ชาญชัย อาจิณสมาจาร. (2554). *การนิเทศการศึกษา*. ปัตตานี: สถาบันเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ.
- ดารุณี บุตรพรม. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการนิเทศของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 อำเภอลำลูกเกด*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2548). *การนิเทศการสอน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.
- มิ่งขวัญ พรรตนิโชค. (2558). *บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี: อุบลราชธานี*
- เลขา ปิยะอัจฉริยะ. (2550). *ยุทธศาสตร์การจัดการความรู้ระดับพื้นที่เพื่อการพัฒนาครู*.

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

สืบค้นจาก <http://www.manager.co.th/Qol/ViewNews.aspx?NewsID=9500000011251>

วชิรา เครือคำอ้าย. (2558). *ตำราการนิเทศการศึกษา*. เชียงใหม่ : ส.การพิมพ์.

ศักดิ์ไทย สุรภิชา. (2559). *9 สมรรถนะสำคัญของผู้บริหารมืออาชีพ*. (พิมพ์ครั้งที่1). สกลนคร: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2562). *ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ.2562*. สืบค้นจาก <https://acad.plu.ac.th/files/---4--2562.pdf>

สัจด์ อุทรนันท์. (2529). *การนิเทศการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสยาม.

_____. (2530). *การนิเทศการศึกษา หลักการ ทฤษฎีและปฏิบัติ*. (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพฯ: มิตรสยาม.

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2561). *รายงานผลการสอบทางการศึกษาระดับชาติ ประจำปี 2561*. สุรินทร์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์. *รายงานผลการสอบทางการศึกษาระดับชาติ ประจำปี 2561*. สุรินทร์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2561*. กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

สุทธนู ศรีไสย์. (2549). *หลักการนิเทศการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวิมล สมไชย. (2552). *การปฏิรูปการศึกษาพัฒนาบุคลากรครู*. สืบค้นจาก <http://www.kroobannok.com/blog/17379>.

Beach, D.M. & Reinhartz, J. (2000). *Supervisory leadership: Focus on instruction*. Boston: Allyn and Bacon.

Wiles, K & J.T. Lovell. (1983). *Supervision for better school*. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.